DUBBA · OYSS HAZIRLIK
9. Sınıf Tarih Dersi 1. Dönem 1. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 6
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

9. Sınıf Tarih · 1. Dönem 1. Ortak Yazılı (Senaryo 6)

1. Aşağıdaki kaynağı inceleyiniz.

> ***Kaynak A*** *— Bir halk oyunları ekibi eğitmeninin ilçe kültür bülteninde yayımlanan yazısından (kurgusal): "Ekibe yıllarca figürleri bana öğretildiği gibi ezberletip sahneye çıkardım; hangi oyunun nereden geldiğini, ne anlattığını hiç sormamıştım. Eski düğün fotoğraflarını toplayıp köylerdeki yaşlı oyuncularla konuşunca her figürün bir hikâyesi olduğunu öğrendim: Biri harmanın bitişini, öteki askere uğurlamayı anlatıyordu. Önceleri eski oyuncuların ağır ve tekdüze oynadığını düşünür, figürleri hızlandırırdım. Sonra o yıllarda oyunların kalın yün giysiler ve çarıklarla, toprak harman yerinde, sabaha kadar süren düğünlerde oynandığını öğrendim; ağır ritmin bir beceriksizlik değil, o koşulların ürünü olduğunu anladım. Topladığımız figürleri hikâyeleriyle birlikte yazıya geçirdik. Artık ekipteki gençler bir figürü oynarken onun hangi köyde, hangi vesileyle oynandığını da anlatabiliyor. İlçedeki düğünlerde unutulmuş üç oyun yeniden oynanmaya başladı."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Kaynak A'ya göre eğitmenin ve ekibin yaptığı çalışmanın ilçe halkına, yani **topluma** sağladığı **iki** faydayı kaynaktaki ifadelere dayanarak açıklayınız.

1.2. Eğitmenin eski oyuncular hakkındaki yargısı nasıl değişmiştir? Yargının **önceki** ve **sonraki** hâlini yazınız. Bu değişimin, tarih öğrenmenin **bireye** sağladığı hangi faydayı gösterdiğini açıklayınız.

2. Aşağıda komşu iki köyle ilgili iki kaynak verilmiştir.

> ***Kaynak B*** *— Ilıcaköy Kalkınma Derneği başkanının köy bültenine yazdığı yazıdan (kurgusal): "Dedelerimizin zamanında Ilıcaköy ile Karakavak arasında mera sınırı yüzünden çıkan kavga, bugün hâlâ kahvelerde, düğünlerde anlatılıyor. Bu eski kavgayı okulda, derneklerde, yaşlıların sohbetinde artık hiç anmayalım. Geçmişi hatırlamak yalnızca kin doğurur. İki köyün barış içinde yaşaması için en doğrusu geçmişi tümüyle unutup yalnız geleceğe bakmaktır."*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

> ***Kaynak C** — Karakavak köy odasında saklanan eski köy defterinden (XX. yüzyılın başlarına ait bir kayıt; kurgusal, sadeleştirilmiş): "Bu yıl sel, dağdan inen arkı yıktı. İki köyün erkekleri sırayla çalışarak arkı yeniden yaptı; iş bitince ark başında iki köy birlikte yemek yedi. Ark suyu bundan böyle iki köyün tarlalarına gün aşırı verilecektir."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Kaynak B'deki öneri uygulanırsa iki köyün gelecek kuşakları açısından ortaya çıkabilecek **iki** olumsuz sonucu, tarih öğrenmenin topluma sağladığı faydalarla ilişkilendirerek açıklayınız.

2.2. Kaynak C'deki kaydın iki köyün gençlerine anlatılması, Kaynak B'deki "kin doğurur" kaygısını gidermeye nasıl yardımcı olabilir? Tarih öğrenmenin topluma sağladığı **bir** faydaya dayanarak açıklayınız.

3. Aşağıdaki kaynağı inceleyiniz.

> ***Kaynak D** — Hâkim adayı Tuba'nın staj defterinden (kurgusal): "Bugün iki komşunun aynı pınarın suyunu paylaşamadığı bir dosyayı inceledik. İkisi de suyun 'eskiden beri' kendisine ait olduğunu söylüyordu. Ben önce yalnız bugünkü tapu kayıtlarına bakmanın yeteceğini düşünmüştüm. Kıdemli hâkim, ilçe arşivindeki eski köy su defterlerini ve mahkeme kayıtlarını okumamı istedi. Kayıtlarda aynı pınar için kuşaklar boyunca benzer anlaşmazlıklar yaşandığını, sonunda suyun gün sırasıyla paylaştırıldığını gördüm. Bir kayıtta sıra 'üç gün', başka bir kayıtta 'dört gün' diye geçiyordu; iki kaydı yan yana koyup hangisinin daha sonra yazıldığını öğrenmeden karar vermemem gerektiğini anladım. Taraflara eski paylaşımı anlattığımızda ikisi de 'dedelerimiz böyle anlaşmış' diyerek uzlaşmaya yanaştı."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Kaynak D'ye göre geçmişe ait kayıtları incelemenin Tuba'ya **birey olarak** sağladığı **iki** faydayı yazınız. Her faydayı kaynaktaki bir ifadeyle destekleyiniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

3.2. Kaynak A'daki eğitmen ile Kaynak D'deki Tuba'nın geçmişi öğrenmekten elde ettiği kazanımları karşılaştırınız. **Bir** benzerlik ve **bir** farklılık yazınız.

4. Yerel bir televizyon kanalı "Ovanın Hafızası" adlı bir belgesel dizisi hazırlamaktadır. Dizinin yapımcısı, ön araştırma dosyasındaki olaylardan tarihsel önem taşıyanları seçmek için şu üç soruyu kullanmaktadır:

- **Ö1:** Olay, yaşandığı dönemdeki insanlar için ne kadar önemliydi?
- **Ö2:** Olay, insanların yaşamını nasıl etkiledi?
- **Ö3:** Olayın etkileri günümüze kadar sürüyor mu?

> ***Kaynak E** — "Ovanın Hafızası" ön araştırma dosyasından (kurgusal): **(a) 1930'ların sonu — Ovadaki bataklığın kanallarla kurutulması:** Kurutmadan önce ova köylerinde her yaz çok sayıda kişi sıtmaya yakalanıyor, aileler yaz aylarını yaylada geçiriyordu. Kanal kazısına çevre köylerin hemen hepsinden insan katıldı. Kurutulan topraklar tarlaya dönüştü; dağ eteğindeki iki köy zamanla ovaya taşındı. İlçenin geçimi bugün de büyük ölçüde ova tarımına dayanıyor.*
>
> ***(b) 1958 — Çarşıdaki bir fırının tabelasının yenilenmesi:** Fırın aynı sahibin elinde kaldı; ekmeğin fiyatı ve çeşidi değişmedi. Tabelanın değiştiğini çarşıda pek az kişi fark etti.*
>
> ***(c) 1966 — İlçede ilk lisenin açılması:** Lise açılmadan önce ortaokulu bitiren gençler okumak için il merkezine gitmek zorundaydı; ailelerin çoğu yol ve barınma masrafını karşılayamadığı için çocuklarını okutamıyordu. Açılış törenine ilçe halkının büyük bölümü katıldı. Sonraki on yılda liseyi bitiren genç sayısı birkaç kat arttı. Okul bugün de eğitim veriyor; ilçedeki öğretmen ve sağlık çalışanlarının önemli bir kısmı bu lisenin mezunu.*
>
> ***(ç) 1974 — Tanınmış bir şarkıcının yolculuğu sırasında ilçedeki otelde bir gece kalması:** Şarkıcı sabah erkenden ayrıldı; otelin önünde toplanan birkaç kişi imza aldı. O günü hatırlayan birkaç yaşlı bu anıyı hâlâ anlatıyor.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Yapımcı (a) ve (c) olaylarını diziye almıştır. Bu iki olayın her ölçüte göre tarihsel önemini Kaynak E'deki bilgilere dayanarak aşağıdaki tabloya yazınız.

Ölçüt	(a) Bataklığın kurutulması	(c) İlk lisenin açılması
Ö1		
Ö2		
Ö3		

4.2. Yapımcı (ç) olayını, onu hâlâ anlatan yaşlılar bulunmasına rağmen diziye almamıştır. Bu kararı ölçütlerden **ikisine** dayanarak değerlendiriniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5. Bir çizer, kazısı süren bir antik tiyatronun yapıldığı dönemdeki görünümünü canlandıran bir çizim hazırlamıştır. Aşağıda çizerin notları verilmiştir.

> ***Kaynak F*** *— Canlandırma çizerinin çalışma notlarından (kurgusal):* ***(1)*** *Sahne binasının temelleri kazıda ortaya çıkarıldı; binanın genişliğini ve derinliğini doğrudan bu temellerden ölçtüm.*
>
> ***(2)*** *Sahne binasının kaç katlı olduğunu gösteren bir kalıntı yok; aynı yüzyılda yapılmış komşu kentteki tiyatroya benzeterek iki kat çizdim.*
>
> ***(3)*** *Kazıda bulunan bir sikkenin üzerinde tiyatronun önden görünüşü var; giriş cephesindeki üç kemeri bu sikkedeki resimden aldım.*
>
> ***(4)*** *Oturma sıralarının hangi renge boyandığını gösteren hiçbir iz bulunamadı; sıraları açık sarı renge ben boyadım.*
>
> *Kazı başkanı arkeoloğun notu: "Kazı gelecek yıllarda tiyatronun arka bölümünde sürecek. Yeni bulgular çıkarsa çizimin bazı bölümlerinin değişmesi gerekebilir."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Çizerin (1)–(4) numaralı notlarındaki bilgilerin **kanıta** mı yoksa çizerin **yorumuna/tahminine** mi dayandığını gerekçesiyle aşağıdaki tabloya yazınız.

Not	Kanıta mı, yoruma mı dayanıyor?	Gerekçe
(1)		
(2)		
(3)		
(4)		

5.2. Kaynak F'ye göre çizim, tiyatroyu yapıldığı dönemdeki hâliyle tam olarak yansıtabilir mi? Görüşünüzü, tarihçilerin geçmişi yeniden inşa etmesiyle ilişkilendirerek **iki** gerekçeyle açıklayınız.

6. Tarihçiler bir olayın nedenlerini incelerken olayı başlatan ve etkisini kısa sürede gösteren nedeni **tetikleyici neden**; uzun bir süre içinde biriken ve olayın zeminini hazırlayan nedenleri **arka plan nedenleri** olarak ayırır.

> ***Kaynak G*** *— Bir maden kasabasının geçmişini araştıran tarihçinin notlarından (kurgusal): "Kasabadaki kömür ocağı 1890'larda açıldı. 1920'lerden itibaren mühendis raporları, kömür damarlarının inceldiğini ve her yıl daha derine inmek gerektiğini yazıyor; derine indikçe kazı masrafı artmış. Kasabaya ulaşan tek yol kışın kardan kapanıyor, kömür ancak katırlarla taşınabiliyordu. 1930'larda uzaktaki büyük ocaklardan çok daha ucuz kömür getirilmeye başlanınca kasabanın kömürüne alıcı bulmak zorlaştı. 1938 kışında derin galerilerden birini yeraltı suyu bastı; ocak sahipleri onarım masrafını karşılayamayacaklarını*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

> *açıklayarak ocağı bir ay içinde kapattı. Kapanışı izleyen iki yılda kasabanın nüfusu yarı yarıya azaldı, çarşıdaki dükkânların bir kısmı kepenk indirdi. Kasabada kalan aileler zamanla meyve bahçeciliğine yöneldi; kasaba bugün kirazıyla tanınıyor."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

6.1. Kaynak G'den yararlanarak ocağın kapanmasına ilişkin aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

İstenen	Kaynak G'ye göre
Arka plan nedeni (1)	
Arka plan nedeni (2)	
Tetikleyici neden	
Kısa vadeli bir sonuç	
Uzun vadeli bir sonuç	

6.2. Bir kasaba sakini şu görüşü dile getirmiştir: *"Ocak yalnızca 1938 kışındaki su baskını yüzünden kapandı; o kış su basmasaydı ocak bugün de çalışıyor olurdu."* Bu görüşü Kaynak G'ye ve tetikleyici neden–arka plan nedenleri ayrımına dayanarak **iki** gerekçeyle değerlendiriniz.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif

DUBBA · OYSS HAZIRLIK **CEVAP ANAHTARI**

9. Sınıf Tarih Dersi 1. Dönem 1. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 6

Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Anahtar ve sorular çevrim içi

9. Sınıf Tarih · 1. Dönem 1. Ortak Yazılı (Senaryo 6)

1. Aşağıdaki kaynağı inceleyiniz.

> ***Kaynak A*** *— Bir halk oyunları ekibi eğitmeninin ilçe kültür bülteninde yayımlanan yazısından (kurgusal): "Ekibe yıllarca figürleri bana öğretildiği gibi ezberletip sahneye çıkardım; hangi oyunun nereden geldiğini, ne anlattığını hiç sormamıştım. Eski düğün fotoğraflarını toplayıp köylerdeki yaşlı oyuncularla konuşunca her figürün bir hikâyesi olduğunu öğrendim: Biri harmanın bitişini, öteki askere uğurlamayı anlatıyordu. Önceleri eski oyuncuların ağır ve tekdüze oynadığını düşünür, figürleri hızlandırırdım. Sonra o yıllarda oyunların kalın yün giysiler ve çarıklarla, toprak harman yerinde, sabaha kadar süren düğünlerde oynandığını öğrendim; ağır ritmin bir beceriksizlik değil, o koşulların ürünü olduğunu anladım. Topladığımız figürleri hikâyeleriyle birlikte yazıya geçirdik. Artık ekipteki gençler bir figürü oynarken onun hangi köyde, hangi vesileyle oynandığını da anlatabiliyor. İlçedeki düğünlerde unutulmuş üç oyun yeniden oynanmaya başladı."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Kaynak A'ya göre eğitmenin ve ekibin yaptığı çalışmanın ilçe halkına, yani **topluma** sağladığı **iki** faydayı kaynaktaki ifadelere dayanarak açıklayınız.

1.2. Eğitmenin eski oyuncular hakkındaki yargısı nasıl değişmiştir? Yargının **önceki** ve **sonraki** hâlini yazınız. Bu değişimin, tarih öğrenmenin **bireye** sağladığı hangi faydayı gösterdiğini açıklayınız.

2. Aşağıda komşu iki köyle ilgili iki kaynak verilmiştir.

> ***Kaynak B*** *— Ilıcaköy Kalkınma Derneği başkanının köy bültenine yazdığı yazıdan (kurgusal): "Dedelerimizin zamanında Ilıcaköy ile Karakavak arasında mera sınırı yüzünden çıkan kavga, bugün hâlâ kahvelerde, düğünlerde anlatılıyor. Bu eski kavgayı okulda, derneklerde, yaşlıların sohbetinde artık hiç anmayalım. Geçmişi hatırlamak yalnızca kin doğurur. İki köyün barış içinde yaşaması için en doğrusu geçmişi tümüyle unutup yalnız geleceğe bakmaktır."*
>
> ***Kaynak C*** *— Karakavak köy odasında saklanan eski köy defterinden (XX. yüzyılın başlarına ait bir kayıt; kurgusal, sadeleştirilmiş): "Bu yıl sel, dağdan inen arkı yıktı. İki köyün erkekleri sırayla çalışarak arkı yeniden yaptı; iş bitince ark başında iki köy birlikte yemek yedi. Ark suyu bundan böyle iki köyün tarlalarına gün aşırı verilecektir."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Kaynak B'deki öneri uygulanırsa iki köyün gelecek kuşakları açısından ortaya çıkabilecek **iki** olumsuz sonucu, tarih öğrenmenin topluma sağladığı faydalarla ilişkilendirerek açıklayınız.

2.2. Kaynak C'deki kaydın iki köyün gençlerine anlatılması, Kaynak B'deki "kin doğurur" kaygısını gidermeye nasıl yardımcı olabilir? Tarih öğrenmenin topluma sağladığı **bir** faydaya dayanarak açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

3. Aşağıdaki kaynağı inceleyiniz.

> ***Kaynak D*** *— Hâkim adayı Tuba'nın staj defterinden (kurgusal): "Bugün iki komşunun aynı pınarın suyunu paylaşamadığı bir dosyayı inceledik. İkisi de suyun 'eskiden beri' kendisine ait olduğunu söylüyordu. Ben önce yalnız bugünkü tapu kayıtlarına bakmanın yeteceğini düşünmüştüm. Kıdemli hâkim, ilçe arşivindeki eski köy su defterlerini ve mahkeme kayıtlarını okumamı istedi. Kayıtlarda aynı pınar için kuşaklar boyunca benzer anlaşmazlıklar yaşandığını, sonunda suyun gün sırasıyla paylaştırıldığını gördüm. Bir kayıtta sıra 'üç gün', başka bir kayıtta 'dört gün' diye geçiyordu; iki kaydı yan yana koyup hangisinin daha sonra yazıldığını öğrenmeden karar vermemem gerektiğini anladım. Taraflara eski paylaşımı anlattığımızda ikisi de 'dedelerimiz böyle anlaşmış' diyerek uzlaşmaya yanaştı."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Kaynak D'ye göre geçmişe ait kayıtları incelemenin Tuba'ya **birey olarak** sağladığı **iki** faydayı yazınız. Her faydayı kaynaktaki bir ifadeyle destekleyiniz.

3.2. Kaynak A'daki eğitmen ile Kaynak D'deki Tuba'nın geçmişi öğrenmekten elde ettiği kazanımları karşılaştırınız. **Bir** benzerlik ve **bir** farklılık yazınız.

4. Yerel bir televizyon kanalı "Ovanın Hafızası" adlı bir belgesel dizisi hazırlamaktadır. Dizinin yapımcısı, ön araştırma dosyasındaki olaylardan tarihsel önem taşıyanları seçmek için şu üç soruyu kullanmaktadır:

- **Ö1:** Olay, yaşandığı dönemdeki insanlar için ne kadar önemliydi?
- **Ö2:** Olay, insanların yaşamını nasıl etkiledi?
- **Ö3:** Olayın etkileri günümüze kadar sürüyor mu?

> ***Kaynak E*** *— "Ovanın Hafızası" ön araştırma dosyasından (kurgusal):* ***(a) 1930'ların sonu — Ovadaki bataklığın kanallarla kurutulması:*** *Kurutmadan önce ova köylerinde her yaz çok sayıda kişi sıtmaya yakalanıyor, aileler yaz aylarını yaylada geçiriyordu. Kanal kazısına çevre köylerin hemen hepsinden insan katıldı. Kurutulan topraklar tarlaya dönüştü; dağ eteğindeki iki köy zamanla ovaya taşındı. İlçenin geçimi bugün de büyük ölçüde ova tarımına dayanıyor.*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

(b) 1958 — Çarşıdaki bir fırının tabelasının yenilenmesi: *Fırın aynı sahibin elinde kaldı; ekmeğin fiyatı ve çeşidi değişmedi. Tabelanın değiştiğini çarşıda pek az kişi fark etti.*

(c) 1966 — İlçede ilk lisenin açılması: *Lise açılmadan önce ortaokulu bitiren gençler okumak için il merkezine gitmek zorundaydı; ailelerin çoğu yol ve barınma masrafını karşılayamadığı için çocuklarını okutamıyordu. Açılış törenine ilçe halkının büyük bölümü katıldı. Sonraki on yılda liseyi bitiren genç sayısı birkaç kat arttı. Okul bugün de eğitim veriyor; ilçedeki öğretmen ve sağlık çalışanlarının önemli bir kısmı bu lisenin mezunu.*

(ç) 1974 — Tanınmış bir şarkıcının yolculuğu sırasında ilçedeki otelde bir gece kalması: *Şarkıcı sabah erkenden ayrıldı; otelin önünde toplanan birkaç kişi imza aldı. O günü hatırlayan birkaç yaşlı bu anıyı hâlâ anlatıyor.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Yapımcı (a) ve (c) olaylarını diziye almıştır. Bu iki olayın her ölçüte göre tarihsel önemini Kaynak E'deki bilgilere dayanarak aşağıdaki tabloya yazınız.

Ölçüt	(a) Bataklığın kurutulması	(c) İlk lisenin açılması
Ö1		
Ö2		
Ö3		

4.2. Yapımcı (ç) olayını, onu hâlâ anlatan yaşlılar bulunmasına rağmen diziye almamıştır. Bu kararı ölçütlerden **ikisine** dayanarak değerlendiriniz.

5. Bir çizer, kazısı süren bir antik tiyatronun yapıldığı dönemdeki görünümünü canlandıran bir çizim hazırlamıştır. Aşağıda çizerin notları verilmiştir.

Kaynak F** — Canlandırma çizerinin çalışma notlarından (kurgusal):* ***(1) *Sahne binasının temelleri kazıda ortaya çıkarıldı; binanın genişliğini ve derinliğini doğrudan bu temellerden ölçtüm.*

(2) *Sahne binasının kaç katlı olduğunu gösteren bir kalıntı yok; aynı yüzyılda yapılmış komşu kentteki tiyatroya benzeterek iki kat çizdim.*

(3) *Kazıda bulunan bir sikkenin üzerinde tiyatronun önden görünüşü var; giriş cephesindeki üç kemeri bu sikkedeki resimden aldım.*

(4) *Oturma sıralarının hangi renge boyandığını gösteren hiçbir iz bulunamadı; sıraları açık sarı renge ben boyadım.*

Kazı başkanı arkeoloğun notu: "Kazı gelecek yıllarda tiyatronun arka bölümünde sürecek. Yeni bulgular çıkarsa çizimin bazı bölümlerinin değişmesi gerekebilir."

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Çizerin (1)–(4) numaralı notlarındaki bilgilerin **kanıta** mı yoksa çizerin **yorumuna/tahminine** mi dayandığını gerekçesiyle aşağıdaki tabloya yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Not	Kanıta mı, yoruma mı dayanıyor?	Gerekçe
(1)		
(2)		
(3)		
(4)		

5.2. Kaynak F'ye göre çizim, tiyatroyu yapıldığı dönemdeki hâliyle tam olarak yansıtabilir mi? Görüşünüzü, tarihçilerin geçmişi yeniden inşa etmesiyle ilişkilendirerek **iki** gerekçeyle açıklayınız.

6. Tarihçiler bir olayın nedenlerini incelerken olayı başlatan ve etkisini kısa sürede gösteren nedeni **tetikleyici neden**; uzun bir süre içinde biriken ve olayın zeminini hazırlayan nedenleri **arka plan nedenleri** olarak ayırır.

> ***Kaynak G** — Bir maden kasabasının geçmişini araştıran tarihçinin notlarından (kurgusal): "Kasabadaki kömür ocağı 1890'larda açıldı. 1920'lerden itibaren mühendis raporları, kömür damarlarının inceldiğini ve her yıl daha derine inmek gerektiğini yazıyor; derine indikçe kazı masrafı artmış. Kasabaya ulaşan tek yol kışın kardan kapanıyor, kömür ancak katırlarla taşınabiliyordu. 1930'larda uzaktaki büyük ocaklardan çok daha ucuz kömür getirilmeye başlanınca kasabanın kömürüne alıcı bulmak zorlaştı. 1938 kışında derin galerilerden birini yeraltı suyu bastı; ocak sahipleri onarım masrafını karşılayamayacaklarını açıklayarak ocağı bir ay içinde kapattı. Kapanışı izleyen iki yılda kasabanın nüfusu yarı yarıya azaldı, çarşıdaki dükkânların bir kısmı kepenk indirdi. Kasabada kalan aileler zamanla meyve bahçeciliğine yöneldi; kasaba bugün kirazıyla tanınıyor."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

6.1. Kaynak G'den yararlanarak ocağın kapanmasına ilişkin aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

İstenen	Kaynak G'ye göre
Arka plan nedeni (1)	
Arka plan nedeni (2)	
Tetikleyici neden	
Kısa vadeli bir sonuç	
Uzun vadeli bir sonuç	

6.2. Bir kasaba sakini şu görüşü dile getirmiştir: *"Ocak yalnızca 1938 kışındaki su baskını yüzünden kapandı; o kış su basmasaydı ocak bugün de çalışıyor olurdu."* Bu görüşü Kaynak G'ye ve tetikleyici neden–arka plan nedenleri ayrımına dayanarak **iki** gerekçeyle değerlendiriniz.

Puanlama anahtarı ve örnek cevaplar Dubba'nın hazırladığı örneklerdir; resmî değerlendirme ölçütleri ODSGM ve okulun tarafından belirlenir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Soru – Öğrenme Çıktısı – Beceri

Soru	Öğrenme çıktısı	Beceri
1	TAR.9.1.1. Tarih öğrenmenin bireye ve topluma faydalarını yorumlayabilme	KB2.4. Çözümleme
2	TAR.9.1.1. Tarih öğrenmenin bireye ve topluma faydalarını yorumlayabilme	KB2.17. Değerlendirme
3	TAR.9.1.1. Tarih öğrenmenin bireye ve topluma faydalarını yorumlayabilme	KB2.7. Karşılaştırma
4	TAR.9.1.2. Tarihin doğasını farklı kaynaklar üzerinden inceleyebilme	SBAB2.5. Kaynağı Yorumlama; KB2.17. Değerlendirme
5	TAR.9.1.2. Tarihin doğasını farklı kaynaklar üzerinden inceleyebilme	SBAB2.4. Kaynağı Sorgulama
6	TAR.9.1.2. Tarihin doğasını farklı kaynaklar üzerinden inceleyebilme	KB2.4. Çözümleme; KB2.17. Değerlendirme

Puanlama Tablosu

1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2	5.1	5.2	6.1	6.2	Toplam
10	8	10	6	8	6	12	6	8	8	10	8	100

Çözümler ve Puanlama Anahtarı

1.1. TAM PUAN (10 PUAN)

Dağılım: 5+5 (her fayda 5 puan: faydanın belirlenmesi 3, kaynaktaki ifadeyle ilişkilendirme 2).

Kabul edilen faydalar (herhangi ikisi):

- **Kültürel mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması:** Unutulmaya yüz tutan figürler hikâyeleriyle birlikte yazıya geçirilmiş, gençlere öğretilmiştir ("figürleri hikâyeleriyle birlikte yazıya geçirdik", "gençler ... anlatabiliyor").
- **Ortak kimlik ve aidiyet duygusunun güçlenmesi:** İlçe halkı kendi köylerine, düğünlerine ait oyunları yeniden sahiplenmiştir ("unutulmuş üç oyun yeniden oynanmaya başladı", "hangi köyde, hangi vesileyle oynandığını").
- **Kuşaklar arasında bağ kurulması / toplumsal sürekliliğin sağlanması:** Yaşlı oyuncuların bildikleri gençlere ulaşmış, gelenek kesintiye uğramadan sürmüştür ("yaşlı oyuncularla konuşunca", "düğünlerde ... yeniden oynanmaya başladı").

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

KISMİ PUAN: Yalnızca bir fayda doğru açıklanmışsa 5 puan. Fayda doğru belirlenmiş ama kaynaktaki bir ifadeyle ilişkilendirilmemişse o fayda için 3 puan. İki fayda aynı anlamı tekrar ediyorsa (ör. "miras korunur" ve "gelenek yaşatılır") yalnız biri puanlanır.

SIFIR PUAN: Boş, yalnız eğitmenin kendisine sağlanan bireysel faydayı yazan ya da Kaynak A ile ilgisiz cevaplar.

1.2. TAM PUAN (8 PUAN)

Dağılım: 2+2+4 (önceki yargı 2, sonraki yargı 2, faydanın açıklanması 4).

- **Önceki yargı:** Eğitmen eski oyuncuların ağır ve tekdüze oynadığını, yani yetersiz olduğunu düşünüyor; bu yüzden figürleri hızlandırıyordu.
- **Sonraki yargı:** Ağır ritmin bir beceriksizlik olmadığını; kalın yün giysiler, çarıklar, toprak harman yeri ve sabaha kadar süren düğünler gibi o dönemin koşullarından kaynaklandığını anlamıştır.
- **Fayda:** Tarih öğrenmek bireye geçmişteki insanların davranışlarını bugünün ölçüleriyle değil, kendi döneminin koşullarına göre değerlendirme, yani **empati kurma** becerisi kazandırır. Kabul edilen eş anlamlılar: "olayları dönemin şartlarına göre değerlendirme", "tarihsel empati", "önyargıyı bırakıp farklı bakış açısı kazanma".

KISMİ PUAN: Yalnız önceki ve sonraki yargı doğru yazılmışsa 4 puan. Fayda doğru adlandırılmış ama eğitmenin yargı değişimiyle ilişkilendirilmemişse fayda için 2 puan. Fayda olarak yalnız "bilgisi arttı", "yeni şeyler öğrendi" gibi genel ifadeler yazılmışsa fayda için 0 puan.

SIFIR PUAN: Boş, yargı değişimini ters yazan ya da Kaynak A ile ilgisiz cevaplar.

2.1. TAM PUAN (10 PUAN)

Dağılım: 5+5 (her sonuç 5 puan: sonucun belirlenmesi 2, tarih öğrenmenin topluma faydasıyla ilişkilendirilmesi 3).

Kabul edilen sonuçlar (herhangi ikisi):

- **Geçmişten ders çıkarılamaz:** Kavganın nedeni (belirsiz mera sınırı) unutulursa gelecek kuşaklar aynı nedenle yeni bir anlaşmazlığa düşebilir; geçmiş deneyimden yararlanarak benzer sorunları önleme imkânı kaybolur.
- **Ortak geçmiş de unutulur, dayanışma zayıflar:** Geçmişin "tümüyle" unutulması, iki köyün birlikte yaşadığı olumlu deneyimlerin de unutulması demektir; bu da iki köyü birbirine bağlayan ortak değerlerin ve birlik duygusunun zayıflamasına yol açar.
- **Toplumsal bellek ve kimlik zarar görür:** Köylerin geçmişi kuşaktan kuşağa aktarılmazsa gençler kendi köylerinin nasıl oluştuğunu bilemez; aidiyet duygusu ve kimlik zayıflar.
- **Geleceğe sağlıklı yön verilemez:** Bugünkü ilişkinin geçmişteki köklerini bilmeyen kuşaklar, iki köy arasındaki sorunlara kalıcı çözümler üretemez.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

KISMİ PUAN: Yalnızca bir sonuç doğru açıklanmışsa 5 puan. Sonuç yazılmış ama tarih öğrenmenin topluma faydasıyla ilişkilendirilmemişse o sonuç için 2 puan. Öneriye katılan ve olumsuz sonuç yazmayan cevapta, gerekçe ne olursa olsun en fazla 2 puan verilir.

SIFIR PUAN: Boş, yalnız "katılmıyorum" yazan ya da Kaynak B ile ilgisiz cevaplar.

2.2. TAM PUAN (6 PUAN)

Dağılım: 3+3 (Kaynak C'deki ortak deneyimin belirtilmesi 3, toplumsal faydayla açıklanması 3).

Beklenen cevap: Kaynak C, iki köyün geçmişinin yalnız kavgadan ibaret olmadığını; selin yıktığı arkı birlikte yaptıklarını, birlikte yemek yediklerini ve suyu paylaştıklarını gösterir. Bu kaydın gençlere anlatılması, iki köyün ortak bir geçmişe ve ortak değerlere sahip olduğunu fark ettirir; tarih öğrenmenin toplumda **birlik, dayanışma ve ortak kimlik** oluşturma faydası sayesinde kin yerine yakınlık duygusu güçlenir. Geçmişi unutmak yerine bütün yönleriyle öğrenmenin barışa daha çok katkı sağlayacağını belirten cevaplar da kabul edilir.

KISMİ PUAN: Yalnızca Kaynak C'deki ortak çalışma ya da paylaşım yazılmış, toplumsal faydayla ilişkilendirilmemişse 3 puan. Fayda doğru adlandırılmış ama Kaynak C'ye dayanılmamışsa 2 puan.

SIFIR PUAN: Boş, Kaynak C'yi kullanmayan ve faydayı belirtmeyen ya da kaygıyı haklı bulup geçmişin unutulmasını savunan cevaplar.

3.1. TAM PUAN (8 PUAN)

Dağılım: 4+4 (her fayda 4 puan: faydanın belirlenmesi 2, kaynaktaki ifadeyle desteklenmesi 2).

Kabul edilen faydalar (herhangi ikisi):

- **Geçmiş deneyimlerden ders çıkararak bugünkü bir sorunu çözme / bugünü anlamlandırma:** "suyun gün sırasıyla paylaştırıldığını gördüm", "ikisi de ... uzlaşmaya yanaştı."
- **Sorgulama ve eleştirel düşünme; bilgileri karşılaştırma:** "iki kaydı yan yana koyup hangisinin daha sonra yazıldığını öğrenmeden karar vermemem gerektiğini anladım."
- **Olaylara geniş bir çerçeveden, tek yönlü olmayan bir bakışla yaklaşma:** "Ben önce yalnız bugünkü tapu kayıtlarına bakmanın yeteceğini düşünmüştüm" ifadesinden sonra sorunun geçmişteki köklerini görmesi; "kuşaklar boyunca benzer anlaşmazlıklar yaşandığını."

KISMİ PUAN: Yalnızca bir fayda doğru yazılıp desteklenmişse 4 puan. Fayda doğru ama kaynaktaki ifadeyle desteklenmemişse o fayda için 2 puan. Aynı faydanın iki kez farklı sözcüklerle yazılması tek fayda sayılır.

SIFIR PUAN: Boş, Tuba'ya değil topluma sağlanan faydayı yazan ya da Kaynak D ile ilgisiz cevaplar.

3.2. TAM PUAN (6 PUAN)

Dağılım: 3+3 (benzerlik 3, farklılık 3).

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

- **Benzerlik (herhangi biri):** İkisi de geçmişi geçmişten kalan izleri inceleyerek öğrenmiştir (eski fotoğraflar, yaşlıların anlattıkları / eski su defterleri, mahkeme kayıtları). İkisi de geçmişi öğrendikten sonra ilk düşüncesini değiştirmiştir. İkisinde de geçmiş bilgisi bugünkü işlerini daha bilinçli yapmalarını sağlamıştır.
- **Farklılık (herhangi biri):** Eğitmenin kazanımı kültürel mirası tanıma, aidiyet ve geçmişteki insanlarla empati kurma yönündedir; Tuba'nın kazanımı ise bugünkü bir anlaşmazlığı çözme ve kayıtları karşılaştırarak sorgulama yönündedir. Eğitmenin çalışması ilçenin geleneklerini yaşatmaya, Tuba'nınki iki kişi arasındaki bir sorunu çözmeye yöneliktir.

KISMİ PUAN: Yalnızca benzerlik ya da yalnızca farklılık doğru yazılmışsa 3 puan. Benzerlik veya farklılık doğru ama iki kaynağın yalnız biriyle ilişkilendirilmişse o öge için 1 puan.

SIFIR PUAN: Boş, iki kaynağı karşılaştırmayan ya da kaynaklarda bulunmayan kazanımlar yazan cevaplar.

4.1. TAM PUAN (12 PUAN)

Dağılım: 2+2+2+2+2+2 (her doğru hücre 2 puan).

Ölçüt	(a) Bataklığın kurutulması	(c) İlk lisenin açılması
Ö1	Çok önemliydi: her yaz insanlar sıtmaya yakalanıyordu; kanal kazısına çevre köylerin hemen hepsi katıldı.	Çok önemliydi: ailelerin çoğu çocuklarını okutamıyordu; açılış törenine ilçe halkının büyük bölümü katıldı.
Ö2	Bataklık tarlaya dönüştü, dağ eteğindeki iki köy ovaya taşındı; insanların yerleşimi ve geçimi değişti.	Gençler il merkezine gitmeden okuyabildi; liseyi bitiren genç sayısı birkaç kat arttı.
Ö3	Evet: ilçenin geçimi bugün de ova tarımına dayanıyor.	Evet: okul bugün de eğitim veriyor; ilçedeki öğretmen ve sağlık çalışanlarının önemli bir kısmı mezunu.

KISMİ PUAN: Her doğru hücre 2 puan (bir hücre 2, iki hücre 4 ... beş hücre 10). Hücrede yalnız "önemliydi", "evet" gibi Kaynak E'ye dayanmayan tek sözcüklü cevap yazılmışsa o hücre için 1 puan.

SIFIR PUAN: Boş, ölçütlerle ilgisiz ya da Kaynak E'de bulunmayan bilgilerle doldurulmuş tablo.

4.2. TAM PUAN (6 PUAN)

Dağılım: 3+3 (ölçüte dayanan her gerekçe 3 puan).

Beklenen cevap: Karar yerindedir. Kabul edilen gerekçeler (herhangi ikisi):

- **Ö1:** Olay yaşandığı dönemde yalnız birkaç kişinin ilgisini çekmiştir; ilçe halkının geneli için önemli bir gelişme olmamıştır.
- **Ö2:** Şarkıcı yalnız bir gece kalıp ayrılmıştır; insanların geçimini, eğitimini, yerleşimini ya da gündelik yaşamını değiştirmemiştir.
- **Ö3:** Olayın günümüze uzanan bir etkisi yoktur; yaşlıların anlatması kişisel bir anıdır, ilçenin bugünkü yaşamında bir iz bırakmamıştır.

Olayın hâlâ anlatılmasının tek başına tarihsel önem için yeterli olmadığını vurgulayan cevaplar tercih edilir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

KISMİ PUAN: Yalnızca bir ölçüte dayanan doğru gerekçe yazılmışsa 3 puan. Gerekçe doğru ama hangi ölçüte dayandığı anlaşılmıyorsa ya da Kaynak E'deki bilgiyle desteklenmemişse o gerekçe için 1 puan.

SIFIR PUAN: Boş, ölçütleri kullanmayan ya da yalnız "önemsiz olduğu için" diyerek gerekçe göstermeyen cevaplar.

5.1. TAM PUAN (8 PUAN)

Dağılım: 2+2+2+2 (her satır 2 puan: doğru tür 1, gerekçe 1).

Not	Kanıta mı, yoruma mı dayanıyor?	Gerekçe
(1)	Kanıta	Ölçüler kazıda ortaya çıkan temellerden, yani geçmişten kalan bir izden doğrudan alınmıştır.
(2)	Yoruma/tahmine	Kat sayısını gösteren kalıntı yoktur; çizer başka bir tiyatroya benzeterek çıkarım yapmıştır.
(3)	Kanıta	Kemerler, dönemden kalan bir sikkedeki resme dayanılarak çizilmiştir.
(4)	Yoruma/tahmine	Renge ait hiçbir iz yoktur; renk çizerin kendi seçimidir.

(2) numaralı not için "kısmen kanıta dayalı bir çıkarım (komşu kentteki tiyatro), ama bu tiyatroya ait değil" biçimindeki gerekçeli cevap da tam puan alır.

KISMİ PUAN: Her satırda tür doğruysa 1, gerekçe doğruysa 1 puan. Tür doğru ama gerekçe yazılmamışsa o satır için 1 puan.

SIFIR PUAN: Boş, türleri gerekçesiz ve yanlış yazan ya da Kaynak F ile ilgisiz cevaplar.

5.2. TAM PUAN (8 PUAN)

Dağılım: 4+4 (her gerekçe 4 puan: gerekçenin belirtilmesi 2, Kaynak F'ye dayandırılması 2).

Beklenen görüş: Çizim tiyatroyu tam olarak yansıtamaz; tarihçiler de geçmişi yaşandığı gibi değil, günümüze ulaşan izlere dayanarak yaklaşık olarak yeniden kurar. Kabul edilen gerekçeler (herhangi ikisi):

- **Kanıtlar eksik ve parçalıdır:** Kat sayısını ve sıraların rengini gösteren iz yoktur (notlar 2 ve 4).
- **Boşluklar yorumla doldurulur:** Çizer eksik kısımları benzetme ve kendi seçimiyle tamamlamıştır; yeniden inşa, yapanın yorumunu içerir (notlar 2 ve 4).
- **Yeni kanıtlarla değişebilir:** Arkeoloğun notuna göre kazı sürdükçe çizimin değişmesi gerekebilir; tarihsel bilgi yeni bulgularla yenilenir.
- **Geçmiş yeniden yaşatılamaz:** Tiyatronun yapıldığı dönem tekrar gözlemlenemez; çizer de tarihçi gibi yalnız kalıntılara, sikke gibi izlere ulaşabilir.

"Çizim tam olarak yansıtır" görüşünü savunan cevaba, gerekçesi ne olursa olsun en fazla 2 puan verilir.

KISMİ PUAN: Yalnızca bir gerekçe doğru açıklanmışsa 4 puan. Gerekçe doğru ama Kaynak F'ye dayandırılmamışsa o gerekçe için 2 puan.

SIFIR PUAN: Boş, gerekçe göstermeyen ya da Kaynak F ile ilgisiz cevaplar.

6.1. TAM PUAN (10 PUAN)

Dağılım: 2+2+2+2+2 (her doğru satır 2 puan).

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

İstenen	Kaynak G'ye göre
Arka plan nedeni (1)	Kömür damarlarının incelmesi ve derine inildikçe kazı masrafının artması
Arka plan nedeni (2)	Kasabaya ulaşan yolun kışın kapanması, kömürün yalnız katırlarla taşınabilmesi **ya da** 1930'larda uzaktaki ocaklardan daha ucuz kömür gelmesiyle alıcı bulmanın zorlaşması
Tetikleyici neden	1938 kışında derin galerilerden birini yeraltı suyunun basması
Kısa vadeli bir sonuç	İki yılda nüfusun yarı yarıya azalması **ya da** dükkânların bir kısmının kapanması
Uzun vadeli bir sonuç	Kalan ailelerin meyve bahçeciliğine yönelmesi; kasabanın bugün kirazıyla tanınması

Arka plan nedenleri üç seçenekten herhangi ikisi olabilir; sırası önemli değildir.

KISMİ PUAN: Her doğru satır 2 puan (bir satır 2, iki satır 4 ... dört satır 8). Su baskını arka plan nedeni olarak yazılmışsa o satır 0, tetikleyici neden satırına bir arka plan nedeni yazılmışsa o satır 0 puan alır. Kısa ve uzun vadeli sonuçlar yer değiştirmişse iki satır için toplam 2 puan.

SIFIR PUAN: Boş ya da Kaynak G'de bulunmayan bilgilerle doldurulmuş tablo.

6.2. TAM PUAN (8 PUAN)

Dağılım: 4+4 (her gerekçe 4 puan: gerekçenin belirtilmesi 2, Kaynak G'deki bilgiyle desteklenmesi 2).

Beklenen değerlendirme: Görüş eksik ve tek nedenlidir. Su baskını ocağın kapanmasını başlatan tetikleyici nedendir; ancak tek neden değildir. Kabul edilen gerekçeler (herhangi ikisi):

- **Arka plan nedenleri uzun süredir birikmişti:** 1920'lerden beri damarlar inceliyor, kazı masrafı artıyordu; ocak zaten zor durumdaydı.
- **Ulaşım ve rekabet sorunu vardı:** Yol kışın kapanıyor, 1930'larda gelen ucuz kömür kasabanın kömürüne alıcı bulmayı zorlaştırıyordu.
- **Kapanma kararını belirleyen masraftı:** Sahipler onarım masrafını karşılayamayacaklarını söylemiştir; bu, ocağın baskından önce de kâr getirmediğini gösterir. Su basmasaydı bile damarların incelmesi ve ucuz kömür rekabeti sürecekti.
- **Tarihsel olayların genellikle birden çok nedeni vardır:** Tetikleyici neden çoğu zaman göze çarpan ve açık olandır; zemini hazırlayan nedenler ise görülmesi daha zor olanlardır.

KISMİ PUAN: Yalnızca bir gerekçe doğru açıklanmışsa 4 puan. Gerekçe doğru ama Kaynak G'deki bilgiyle desteklenmemişse o gerekçe için 2 puan. Görüşe katılan cevapta en fazla 2 puan verilir.

SIFIR PUAN: Boş, yalnız "katılmıyorum" yazan ya da Kaynak G ile ilgisiz cevaplar.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif